

ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਪਤਨ

ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਨਾਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ 14 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਵਰਗਦੂਤ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉੱਡਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਢਹਿ ਪਈ ਬਾਬੁਲ! ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਢਹਿ ਪਈ ਜਿਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਮੈਂ ਸਭਨਾਂ ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਈ ਹੈ।” (14:8)। ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਵਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 16 ਵਿਚ, ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਕਟੋਰੇ ਦਾ ਭਾਗ ਸਿਖਰ ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਸੀ। ਸੀ। “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਡਿੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਮਹਾਨ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਮੈਂ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ” (16:19)। ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ, ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਖੁਸ਼ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਜਵਾਬ ਰਹਿਤ ਹਨ: “ਕੀ ਬਾਬੁਲ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ?”, “ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?” “ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਨਾਸ ਹੋਈ ਸੀ?”

ਅੰਤ ਵਿਚ, ਅਧਿਆਇ 17 ਤੋਂ 19 ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਨਾਸ ਦੀ “ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ” ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਅਧਿਆਇ 17 ਵਿਚ, ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿਚ, ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਪਤਨ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 19 ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਸਥਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, “ਅਧਿਆਇ 17 ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਐਥਾ ਅਧਿਆਇ ਹੈ।”¹ ਹੋਮਰ ਰੈਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 17:8-11 “ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸੰਪੂਰਣ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਚਨ ਹੈ।”² ਹੈਨਰੀ ਸਵੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਚਨ “ਇੱਕ ਪਹੇਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਲ ਲੱਭੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।”³ ਐਡਵਰਡ ਮੈਕਡੇਵੈਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਅਸੀਂ ਸੱਤਾਂ ਰਾਜਿਆਂ” ਅਤੇ “ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਜੇ ਹੈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ” ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।⁴

ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਅਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਅਸਹਿਜ ਹਨ। ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਵਰਗਦੂਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਡੀ ਤੁਲਨਾ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਕੁਇਜ਼ ਜਾਂ ਪਹੇਲੀ ਬਣਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਆਇਤ 10 ਤੋਂ 12 ਦੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਅਧਿਆਇ 17 ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਇਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਂਚੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੈਸਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ ਜਾਂ “ਨੀਰੋ ਦੇ ਮੁੜ ਜਨਮ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਥਕ ਧਾਰਣਾ,” ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਸੀਹੀ ਮੋੜ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਾਠਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਰੋਮ ਨਾਸ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਤ ਵਿਚ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਵੱਡੀ ਵੇਸਵਾ (17:1-7)

‘ਓਹਨਾਂ ਸੱਤਾਂ ਦੂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੱਤ ਕਟੋਰੇ ਸਨ ਇੱਕ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਭਈ ਉਰੇ ਆ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਓਸ ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਸਜਾ ਵਿਖਾਵਾਂ ਜਿਹੜੀ ਬਹੁਤਿਆਂ ਪਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ! ਜਿਹ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਉਹ ਦੀ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਦੀ ਮੈਂ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋਏ। ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਕਿਰਮਚੀ ਰੰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੰਫ ਸਨ ਬੈਠੇ ਵੇਖਿਆ। “ਅਤੇ ਓਸ ਤੀਵੀਂ ਨੇ ਬੈਂਗਨੀ ਅਤੇ ਕਿਰਮਚੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੋਨੇ, ਮੇਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਗਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਨੇ ਇੱਕ ਪਿਆਲਾ ਸੋਨੇ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾਈਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।” ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਭੇਤ ਵਾਲਾ ਨਾਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਰਥਾਤ “ਬਾਬੁਲ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ, ਕੰਜਰੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਪਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮਾਂ।” ਅਤੇ ਮੈਂ ਓਸ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋਈ ਹੋਈ ਵੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਡਾਢਾ ਅਚਰਜ ਹੋ ਕੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਦੂਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਭਈ ਤੂੰ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਕਾਹਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਸਵਾਰ ਹੈ ਜਿਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੰਫ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੇਤ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ।

ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਬਾਬੁਲ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਜਗਾ ਹੈ: ਉਹ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ “ਦਰਿੰਦਾ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਦੂਸਰਾ ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ “ਝੂਠਾ ਨਬੀ” ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਬਾਬੁਲ ਤੀਸਰਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ, ਜੋ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ, ਸ਼ਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਤਰੀਕੇ: ਧਮਕੀ ਦੇਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (13:1, 2 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਝੂਠਾ ਨਬੀ, ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ

ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੂਸਰੇ ਤਰੀਕੇ: ਧੋਖੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (12:9 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਤੀਸਰੇ ਤਰੀਕੇ: ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਤਾਨ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੁੱਧੀ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਜੇਕਰ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿੱਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਝੂਠਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ: ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਮਹਾਨ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ – ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 1. ਇਹ ਵਚਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, **ਓਹਨਾਂ ਸੱਤਾਂ ਦੂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੱਤ ਕਟੋਰੇ ਸਨ ਇੱਕ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਭਈ ਉਰੇ ਆ।** ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾਂ ਸਵਰਗਦੂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਤਵਾਂ ਸਵਰਗਦੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (16:17-19) – ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਜੋ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 21:9 ਵਿਚ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਸਰੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਲਗਭਗ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮਸੀਹ ਦੀ ਲਾੜੀ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, **ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਓਸ ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਸਜਾ ਵਿਖਾਵਾਂ ਜਿਹੜੀ ਬਹੁਤਿਆਂ ਪਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ।** ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਲਪਨਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਫ਼ਰਾਤ ਦੇ ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਆਇਤ 1 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 51:13 ਦੇ ਨਾਲ ਕਰੋ ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਬਹੁਤਿਆਂ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਵਾਲੀਏ, ਤੂੰ ਜਿਹੜੀ ਬਹੁਤਿਆਂ ਪਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵੱਸਦੀ ਹੈਂ, ਤੇਰਾ ਅੰਤ ਆ ਗਿਆ, ਤੇਰੀ ਮਾਰ ਧਾੜ ਦਾ ਹਾੜਾ ਭਰ ਗਿਆ!”

ਆਇਤ 5 ਵਿਚ, ਇਸ **ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ** ਨੂੰ “ਬਾਬੁਲ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ “ਕੰਜਰੀ” ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਲੁਭਾਉਣਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਕਹਾਉਤਾਂ 5; 7; 9)। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ **ਬਹੁਤਿਆਂ ਪਾਣੀਆਂ** ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ: “ਅਤੇ ਉਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵੇਖੋ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਜਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਓਹ ਉੱਮਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਇਣ ਅਤੇ ਕੈਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਖਿਆਂ ਹਨ” (ਆਇਤ 15)। ਕੁਝ ਕੁ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਜਰੀ ਰੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਮ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ। 15ਵੀਂ ਆਇਤ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਅਸਲੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਮਤਾਂ, ਮਹਾਇਣ, ਕੈਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ (ਵੇਖੋ 5:9; 7:9; 10:11; 11:9; 13:7; 14:6; ਅਤੇ 5:9 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ)। ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਮਾਨਵਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ; “ਚਾਰ” ਸੰਪੂਰਣ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ

ਅੰਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਕ **ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ** ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਜਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬੇਚੈਨ ਜਨਤਾ ਦੇ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਦਰਸ਼ਣ ਵਿਚ, ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪਰਬਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ “ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ” – ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਰਗਦੂਤ “ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦੇ ਨਿਆਂ [ਨਾਸ਼]” ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (17:1)। ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਉਹ ਜਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਿੱਗਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।” ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਗੋਲੀਅਤ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਜੇ. ਡਬਲਿਊ ਰੈਬਰਟਸ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ: “ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦਰਸ਼ਣ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਏਜੰਟ – ਰੋਮ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।”⁵ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ, ਦਰਸ਼ਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ, ਰੋਮ ਦੇ ਦਿਨ ਗਿਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।”

ਆਇਤ 2. ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਆਇਤ 2 ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ: **ਜਿਹ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਕੀਤੀ।** ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸੂਰ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ (ਯਸਾਯਾਹ 23:15-17) **ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ** ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਾਸਕ ਸਨ। ਇਹ ਰੋਮ ਦੀ ਨੀਤਿ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਉੱਥੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹ ਰੋਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰੋਮ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦਾ ਵੰਸ਼ ਸੀਡਾ।

ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦੇ ਨਾਲ **ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਕੀਤੀ**, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ: **ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਉਹ ਦੀ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਦੀ ਮੈਂ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋਏ** (ਵੇਖੋ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 51:7)। ਇਹ “ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ” ਗੈਰ ਮਸੀਹਾ ਲੋਕ ਸਨ। ਵਰਤਿਆ ਗਈ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਈਮਾਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਵੇਸਵਾ ਵਪਾਰ ਦੀ ਹਰ ਚਾਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 3. ਸਵਰਗਦੂਤ ਰਸੂਲ ਨੂੰ **ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ** ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ **ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ** ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ “ਆਤਮਾ” (ἐν πνεύματι, *ਇੰਪਨੀਊਮੀਟੀ*): ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਉਪਪਦ (“ਦਾ”) ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਆਤਮਾ” ਲਈ ਵੱਡੇ “S” ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (1:10 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਵੇਖੋ)। ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ 1:10; 4:2; 17:3; ਅਤੇ 21:10 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ NASB ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਇੰਝ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਆਤਮਾ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਬੰਦ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਵਿਚ ਸਥਾਨ ਤੇ “ਲਿਜਾਇਆ” ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅੱਗੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਜਾੜ ਉਹ ਸਥਾਨ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਆਇ 12 ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (12:14)। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਵੇਸਵਾ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਉੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਿੰਦੂ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਉੱਥੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਉਹ ਸਥਾਨ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਜਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ "ਪੁਸਤਕ" ਦੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ "ਉਜਾੜ" ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਉੱਥੇ, ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖ ਲਿਆ ਸੀ: **ਇੱਕ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਕਿਰਮਚੀ ਰੰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੰਙ ਸਨ ਬੈਠੇ ਵੇਖਿਆ।** ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਆਇਤ 1 ਵਿਚ, ਇਸਤਰੀ "ਬਹੁਤਿਆਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ," ਅਤੇ ਆਇਤ 3 ਵਿਚ, ਉਹ "ਕਿਰਮਚੀ ਰੰਗ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ" ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿਚ, ਕਲਪਨਾ ਲਚਕੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਤੋਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਿਰਮਚੀ ਰੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਇਸਤਰੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਦਰਿੰਦਾ ਹੈ: "ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਡਿੱਠਾ ਜਿਹ ਦੇ ਦਸ ਸਿੰਙ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸਨ। ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿੰਙਾਂ ਉੱਤੇ ਦੱਸ ਮੁਕਟ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਉਂ ਸਨ" (13:1)। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਜਾਨਵਰ ਅਜਗਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ **ਦਸ ਸਿੰਙ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸਨ** (ਵੇਖੋ 12:3); ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ (ਸ਼ਾਹੀ ਰੋਮ) ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 17 ਅਧਿਆਇ 13 ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੂਰਕ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਅਜਗਰ (ਸ਼ਤਾਨ) ਦੇ ਵਾਂਗ, ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ (12:3)। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (πυρρός, ਪੁਰੋਸ) ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 12:3 ਵਿਚ "ਲਾਲ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ (κόκκινος, ਕੋਕੀਨੋਸ) ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 17:3 ਵਿਚ "ਕਿਰਮਚੀ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (12:3 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, **ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਉਂ** ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ (13:1); ਹੁਣ ਉਹ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ **ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ** ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਧਿਆਇ 13 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸਿਰਲੇਖ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਕੁਫਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ **ਭਰਿਆ** ਹੋਇਆ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਉਪਾਯੀਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਸਾਰੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਬੈਠੇ ਵੇਖਿਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਘੋੜੇ ਦੇ

ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਦੇ ਲਈ, ਬਾਬੁਲ (ਰੋਮ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ) ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਦਰਿੰਦਾ (ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ) ਉਸ ਦੇ ਵੱਲ ਮੁੜੇਗਾ (ਆਇਤ 16)।

ਆਇਤ 4. ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਆਇਤ 4 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: **ਅਤੇ ਓਸ ਤੀਵੀਂ ਨੇ ਬੈਂਗਨੀ ਅਤੇ ਕਿਰਮਚੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੋਨੇ, ਮੋਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਗਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬੈਂਗਨੀ ਅਤੇ ਕਿਰਮਚੀ ਰੰਗ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਲੀਨਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 16:19)। ਜਦੋਂ ਯਿਸੂ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਨਾਏ ਗਏ ਚੋਗੇ ਦਾ ਰੰਗ “ਕਿਰਮਚੀ” ਸੀ (ਮੱਤੀ 27:28, 29)। ਬੈਂਗਨੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਮਹਿੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰੰਗ ਮਹਿੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 16:14)। ਸੋਨੇ, ਮੋਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ “ਇੱਕ ਰਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ” ਸਿੰਗਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (18:7)। ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਇੱਕ ਭੜਕੀਲੀ ਸੜਕ ਛਾਪ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਉੱਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਘੁਲੀ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੱਜ, ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਉਬਾਊ ਉੱਚ ਵਰਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ “ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ” ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ।**

ਪਰ, ਜਦੋਂ ਆਇਤ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਲਈ ਗਲੈਮਰਸ ਦਾ ਮੁਖੌਟਾ ਚੁੱਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਕੀ ਹੈ: ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ **ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਟੋਰਾ** ਫੜੇ ਹੋਏ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਭੱਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੜਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਛਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਨੈਤਿਕ ਵੇਖਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਕਟੋਰਾ **ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਈਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।** ਕੰਜਰੀ ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਜੋ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਗੰਦਗੀ।

ਆਇਤ 5. ਵੇਸਵਾ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਭੇਤ ਵਾਲਾ ਨਾਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਰਥਾਤ “ਬਾਬੁਲ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ, ਕੰਜਰੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮਾਂ” ਸ਼ਬਦ ਭੇਤ, ਜਿਵੇਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ (10:7 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ “ਭੇਤ” ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਨਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। KJV ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ; NASB ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ਬਦ “ਭੇਤ” ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਜਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ।

ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਹਾਨ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੂਰੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ **ਬਾਬੁਲ** ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ (14:8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਵੇਖੋ)। ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਮੈਸੋਪੋਟਾਮੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਇੱਥੇ, “ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਲਾਸਿਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਵਣਜ-ਵਪਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।”⁶ ਇਹ “ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਨੈਤਿਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ।”⁷

ਯਹੂਦੀ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਲਈ, ਬਾਬੁਲ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 586 ਈ. ਪੂ. ਵਿਚ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸਰਾਈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਬਦ **ਬਾਬੁਲ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ** ਦਾਨੀਏਲ 4:30 ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ।

ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ (ਆਇਤ 18; 16:19), ਬਾਬੁਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ “ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਹਿਰ?” ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਆਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੜਦੇ ਹਨ ਜੋ ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ” (ਆਇਤ 18)? ਇੱਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਯੋਗ ਸੀ ਉਹ ਰੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਸ਼ਬਦ “ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ” ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਉਸ ਸਮੇਂ “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੇਮਸ ਏਫਰਡ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਰੋਮ ਹੈ . . . ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡਿਆਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”⁸

ਜੇਕਰ ਮੁਢਲੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 9 ਵੀਂ ਆਇਤ ਦੇ “ਸੂਖਮ” ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ: “ਏਹ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸੱਤ ਟਿਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤੀਵੀਂ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ।” ਸਵੇਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੋਮ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਪਹਾੜੀਆਂ ਲਾਤੀਨੀ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਸਥਾਨ [ਚਿੱਤਰ] ਸਨ . . .”⁹ ਇਹ ਪਹਾੜੀਆਂ ਹਨ ਪਲਾਟਾਇਨ, ਕੈਪੀਟੋਲਿਨ, ਕੁਇਰਿਨੀਲ, ਏਵੇਨਟਾਇਨ, ਐਸਕਿਊਲਿਨ, ਵਿਮਿਨਲ ਅਤੇ ਕੈਲੇਅਨ। ਰੋਮੀ ਬਜ਼ਾਰ ਪਲਾਟਾਇਨ ਅਤੇ ਕੈਪੀਟੋਲਿਨ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਹੈਲੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ: “ਟਿਬਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਰੋਮ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਰੋਮ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ . . . ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਰੋਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।”¹⁰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਸੱਤ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਤੇ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਹੜਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 17 ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਨਾਲ “ਸਹੀ ਬੈਠਦਾ ਹੈ” ਜੋ ਸੱਤਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੇ ਵੱਸੇ ਹੋਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਰੋਮ ਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਹ ਲੇਖਕ ਵੀ ਜੋ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਬੁਲ ਰੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਮੁਢਲੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚਾਰ ਰੋਮ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਪਾਠਕ ਇਹ ਸੋਚਣ ਕਿ ਇਹ ਰੋਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ, “ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਰੋਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਬਰੂਸ ਐਮ ਮੇਟਜ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਬੁਲ ਦੁਸ਼ਟ ਸੀ ਅਤੇ ਸਤਾਉ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਲਈ ਰੋਮ ਇੱਕ ਬਾਬੁਲ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗ-ਵਿਲਾਸ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਸੀ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥ ਵਿਚ ਜੀ ਰਿਹਾ ਸੀ।”¹¹

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫ੍ਰੈਂਕਪੈਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਗੇ ਕਿ “ਬਾਬੁਲ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਦੁਸ਼ਟ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਮਰਾਟ ਪੂਜਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ। ਇਹ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।”¹²

ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੀੜੀਆਂ ਵਿਚ, “ਬਾਬੁਲ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ। ਉਹ ਅਮਲ ਉਨ੍ਹਾਂ “ਮੋਹਕ” ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਤਾਨ ਸਾਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ, ਕਿ ਕੈਥੋਲਿਕਵਾਦ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਮਸੀਹੀ ਦੁਆਰਾ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (13:12 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਵੱਡੀ ਬਾਬੁਲ ਇੱਕ ਵੇਸਵਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਭਚਾਰਣੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀ (ਪਰਮੇਸੁਰ) ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਵਫ਼ਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 17 ਤੋਂ 19 ਵਿਚ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਇਕਾਈ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਕੁਧਰਮੀਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਭਾਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸ ਭੋਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 17 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਬਾਬੁਲ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਭੋਗ ਜੋ ਮਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮਹਾਂਨਗਰੀ ਹੈ – ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਾਂਨਗਰੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਗਾਵਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਅਕਸਰ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਸੋਤੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਪਲ। ਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਇੰਨੇ ਜਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ “ਉਸ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਦੀ ਮੋਹਕ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲਿਆ। ਪਰ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਮਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਵੋ। ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਉਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਉਤਸਾਹ, ਅਰਾਮ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹੋ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਕੰਜਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਤੁਹਾਨੂੰ “ਭੀੜੋ ਅਤੇ ਸੌੜੋ” ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ” (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 7:14; KJV)। ਕਲੈਰੰਸ ਮੈਕਾਰਟਨੀ ਨੇ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਹੇ ਸੰਸਾਰ, ਹੇ ਸੰਸਾਰ, ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹੈ! . . . ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਚੇਹਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅੰਨ੍ਹੇ ਮੋਹ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਿਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੇਰੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੂਲੀ ਤੇ ਚੜਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਨੰਤ ਅਨੰਦ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।¹³

ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਸਿੰਗਾਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਬਾਬੁਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ “ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ” ਹੈ (ਆਇਤ 1; KJV)। ਪੋਰਨ (ਕਾਮ-ਵਾਸਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੇਖ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ) ਜੜ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ “ਹਰਾਮਕਾਰੀ” ਦੀ ਹੀ ਜੜ ਨਹੀਂ (πορνεία, ਪੋਰਨੇਆ) NASB ਵਿਚ ਜਿਸ

ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਅਨੈਤਿਕਤਾ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ “ਕੰਜਰੀ” ਦੇ ਲਈ (πόρνη, ਪ੍ਰੋਨ) ਹੈ। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ, ਪੋਰਨ ਆਇਤਾਂ 1, 2, 4, ਅਤੇ 5 ਵਿਚ ਪੰਜ ਵਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੋਰਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦਨ “ਹਰਾਮਕਾਰੀਆਂ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ “ਹਰਾਮਕਾਰੀ” ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (μοιχεσία, ਮੋਈਚਾਇਆ) ਹੈ। ਮਾਈਕਲ ਵਿਲਕੋਕ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ:

. . . [ਬਾਬੁਲ] ਉੱਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਹਰਾਮਕਾਰੀ, ਹਰਾਮਕਾਰੀ, ਹਰਾਮਕਾਰੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੀ ਯੂਨਾਨੀ ਜੜ, ਪੋਰਨ [ਅਸਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ] ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ; - ਅਤੇ ਯੂਰੰਨਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇਸ ਦੇ ਗੰਦੇ ਸਵਾਦ ਨੂੰ ਖੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।¹⁴

ਬਾਬੁਲ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ, ਕੰਜਰੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮਾਂ: ਕੰਜਰੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ: “ਬਾਬੁਲ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ, ਕੰਜਰੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮਾਂ।” ਪੁਰਾਤਨ ਰੋਮ ਵਿਚ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈਂਡਬੈਂਡ (ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੱਟੀ) ਲਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਿਵਾਜ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੋਮੀ ਕੰਜਰੀਆਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੈਂਡਬੈਂਡਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕੰਜਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੱਥਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ (7:3; 9:4; 13:16; 14:1; 22:4; ਵੇਖੋ 3:12)। ਅਕਸਰ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅਕਸਰ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਵਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 32:16; 2 ਰਾਜਿਆਂ 21:11; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 44:22)। ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਅੰਗ ਸੀ।

ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਕੰਜਰੀਪੁਣੇ ਵਿਚ ਜਿਨਸੀ ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਰੋਮ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਗੱਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਇਸ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।¹⁵ ਰੋਮੀ ਇਤਹਾਸਕਾਰ ਟੇਸਿਟਸ ਨੇ ਰੋਮ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ “ਜਿੱਥੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।”¹⁶

ਰੈਬਰਟ ਮਾਊਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਜੂਵੇਨਲ ਦੇ ਰੋਮ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਸੀਲਿਨਾ ਦੀ ਨੀਚ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਿਭਚਾਰਪੁਣੇ ਦੇ ਖਾਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਵਜਨਕ ਕੋਠਿਆਂ ਵਿਚ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹਨ।”¹⁷ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੇਨੇਕਾ ਨੇ ਰੋਮ ਨੂੰ “ਇੱਕ ਗੰਦੀ ਮਲ ਨਾਲੀ” ਕਿਹਾ।¹⁸

ਪਰ, ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਵਿਭਚਾਰ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਬਦ “ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ” ਨੂੰ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਕਿਸੇ ਅਯੋਗ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ, ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦੇਣਾ।” ਮਹਾਨ ਕੰਜਰੀ “ਉਸ ਸਭ ਨਾਲ ਜੋ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਐਸੇ-ਅਰਾਮ ਦੇ ਸੱਕ ਭਰੇ ਅੰਤ ਦੀ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ।”¹⁹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ “ਵੇਸਵਾ” ਕਿਸੇ ਦੇ

ਲਈ ਵੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ: ਨੀਨਵਾਹ ਜਿੱਤ ਦੀ ਵੇਸਵਾ ਸੀ (ਨਹੂਮ 3:4)। ਸੂਰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਕੰਜਰੀ ਸੀ (ਯਸਾਯਾਹ 23:8, 17)। ਬਾਬੁਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਲਕਿਨ ਸੀ (ਯਸਾਯਾਹ 47:5)। ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਭਚਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ (ਯਸਾਯਾਹ 1:21; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 2:20; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 16:15; 23-29; ਹੋਸ਼ੇਆ 9:1)।²⁰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੋੜਦੇ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜਦੇ ਹਾਂ।

ਅਧਿਆਇ 17 ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵੇਸਵਾ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਉਹ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸੀ; ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਸਿਖਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੈੜ ਤੇ ਚੱਲਣਾ। ਰੋਮ ਨੂੰ “ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਂ” ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (NEB) ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਵੇਟੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਸਾਰੀਆਂ [ਕਾਮੁਕ] [ਵੇਸਵਾਵਾਂ] ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ; ਸਾਰੇ ਦੁਰਾਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੂਸਿਆ ਸੀ।”²¹

ਆਇਤ 6. ਵੇਸਵਾ ਦੇ ਅਸਲੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਲਾਸਾ ਆਇਤ 6 ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: **ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋਈ ਹੋਈ ਵੇਖਿਆ। ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਮੋਹਕ ਫ਼ਰੇਬਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ “ਆਕਰਸ਼ਣ” ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। “ਸ਼ਹੀਦਾਂ” ਅਤੇ “ਸੰਤਾਂ” ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਹਰ ਇੱਕ ਮਸੀਹੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਵਿਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜੋ ਰੋਮ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਬਾਹਰੋਂ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਉਸ ਦੀ ਕਰੂਪਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।**

ਜਦੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਡਾਢਾ ਅਚਰਜ ਅਤੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮੂਲ ਪਾਠ ਵਿਚ $\epsilon\theta\alpha\upsilon\mu\alpha\sigma\alpha \dots \theta\alpha\upsilon\mu\alpha \mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha$ (ਈਥੈਮਾਸਾ . . . ਥਾਊਮਾਸਾ) ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, “ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ” ਜਾਂ “ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਚਰਜ ਹੋਇਆ।” ਸ਼ਬਦ “ਅਚਰਜ” ਦਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। NIV ਵਿਚ ਹੈ “ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸਾਂ।” ਸ਼ਾਇਦ ਰਸੂਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਆਇਤ 1 ਦੇ ਸਵਰਗਦੂਤ ਦੇ ਵਾਇਦੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੱਗ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾ ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਠੀ ਸੀ; ਉਹ ਜੇਤੂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਆਇਤ 7. ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਬਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸਵਰਗਦੂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ: **ਅਤੇ ਦੂਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਭਈ ਤੂੰ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਕਾਹਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਸਵਾਰ ਹੈ ਜਿਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੰਢ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੇਤ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਭੇਤ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝੀ ਨਹੀਂ**

ਸੀ ਗਈ, ਪਰ ਹੁਣ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (10:7; 17:5 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਅਚੰਭੇ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਵੇਸਵਾ ਅਤੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ – ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਚਾਰ ਘੋੜ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਦਸ ਸਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਤ ਦਸ ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਲਾ ਦਰਿੰਦਾ (17:8-14)

⁸ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਤੈਂ ਵੇਖਿਆ ਸੇ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਨੇ ਅਥਾਰ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਜਗਤ ਦੇ ਮੁੱਢੋਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਭਈ ਉਹ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਚਰਜ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ⁹ਸਮਝਦਾਰ ਬੁੱਧ ਦਾ ਮੋਕਾ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਏਹ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸੱਤ ਟੀਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤੀਵੀਂ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ। ¹⁰ਅਤੇ ਓਹ ਸੱਤ ਰਾਜੇ ਵੀ ਹਨ। ਪੰਜ ਤਾਂ ਡਿੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜੇ ਆਇਆ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ¹¹ਅਤੇ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ ਸੇ ਆਪ ਭੀ ਅੱਠਵਾਂ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ¹²ਓਹ ਦਸ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜੇ ਤੈਂ ਵੇਖੇ ਓਹ ਦਸ ਰਾਜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਖਤਿਆਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ¹³ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਮੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਏਹ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਇਖਤਿਆਰ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ¹⁴ਏਹ ਲੇਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਲੇਲਾ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਫਤਹ ਪਾਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਓਹ ਭੀ ਜਿਹੜੇ ਸੱਦੇ ਹੋਏ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਾਤਬਰ ਹਨ।

ਆਇਤ 8. ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਤੈਂ ਵੇਖਿਆ ਸੇ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਇਤ 8 ਅਤੇ 11 ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਨਵਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਬੂਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਅਸੰਭਵ ਹੈ: ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਬੂਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਅਸੰਭਵ ਹੈ: ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿਚ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਚਰਚਾ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਰਿੰਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 9, 10)। ਜੇਕਰ ਵਾਕ "ਨਹੀਂ ਹੈ" ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਕ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਹਤ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਵਾਕ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ, ਤਾਂ ਯੂਹੰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਇਹ ਜਾਣਨ ਕਿ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਸਮਾਂ ਅਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਦਰਿੰਦੇ ਨੇ ਅਥਾਰ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਅਥਾਰ ਕੁੰਡ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਅਥਾਰ ਕੁੰਡ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (9:1 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇਹ ਨਰਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (γέεννα, ਗੈਰੈਨਾ)। ਦਰਿੰਦਾ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ἀλώεῖα (ਅਪੋਲੀਆ),

ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ” (ਵਿਨਾਸ) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਇਤ 11 ਵਿਚ, “ਸਰਵ ਨਾਸ, ਸੁੱਖ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ”²² ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅਕਸਰ ਆਖਰੀ, ਅਨੰਦ ਨਾਸ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 7:13; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:28; 3:19; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:39; 2 ਪਤਰਸ 3:7)। ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਵੇਰਵਾ ਅਧਿਆਇ 19 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਜਗਤ ਦੇ ਮੁੱਢੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਭਈ ਉਹ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਚਰਜ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਵਾਕ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ (3:5; 20:12 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਵਾਕ **ਜਗਤ ਦੇ ਮੁੱਢੇ** ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਮਕਸਦ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਾਂ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (13:8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿਚੋਂ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (3:5)। ਜੀ. ਬੀ. ਕੇਅਰਡ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਪੂਰਵਕ ਨਿਪੁਣ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਬੰਧਤ ਹਨ; [ਉਹ] ਸਿਰਫ ਦੋਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਇਸ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰੇਗਾ।”²³

ਇਹ ਦਰਿੰਦਾ **ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ**। ਇਸ ਵਾਕ ਦੇ ਕਈ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਇ 13 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ ਮਸੀਹੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਰਿੰਦੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ ਜੋ ਦਾਨੀਏਲ ਅਧਿਆਇ 7 ਵਿਚ ਬਾਬੁਲ, ਮਾਦਾ-ਫਾਰਸ, ਯੂਨਾਨ, ਅਤੇ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਸਨ (13:2 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਦਰਿੰਦਾ “ਨਹੀਂ ਸੀ” ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰਾਂ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਪਰ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ “ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ” ਮਸੀਹੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਫੜਫੜਾਉਂਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਜਿਹੜਾ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (11:7)। ਮੂਲ ਪਾਠ ਵਿਚ, “ਆਉਂਦਾ ਹੈ” ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨਵਰ *ਲਗਾਤਾਰ* ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ (11:7 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਦਰਿੰਦਾ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਸੀ, ਪਰ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਨਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਤਾਨ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਲਗਾਤਾਰ ਭੇਜਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦਾਂ **ਅਚਰਜ ਹੋ ਜਾਣਗੇ** ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਆਇਤ 8 ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਭਵ ਅਰਥ ਸੁਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: “ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ . . . ਅਚਰਜ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।” ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਉਹ ਦਿਆਂ

ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮੌਤ ਦਾ ਘਾਉ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਉਹ ਕਾਰੀ ਸੱਟ ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ . . ." (13:3). 13:3 ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ "ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ" ਅਤੇ 17:8 ਵਿਚ "ਅਚਰਜ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੇਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ἠαυμῶν (ਯੁਮਾਜੇ) ਦੇ ਰੂਪ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 13ਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਘਾਉ ਦੇ ਚੰਗੇ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਨੀਰੇ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਜਨਮ ਦੀ ਪੁਰਾਣ ਕਥਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ" – ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਨੀਰੇ ਰੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਲਈ ਫੌਜ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਰੇ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀਅਤ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਉਹ "ਹੈਸੀ" (ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ "ਨਹੀਂ ਹੈ" (ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ), ਪਰ "ਫਿਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ" (ਡੋਮੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਨੀਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਧਾਇਆ)। ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪੁਰਾਣਿਕ ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ।

13:3 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ, "ਨੀਰੇ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣ ਦੀ ਪੁਰਾਣ ਕਥਾ" ਸਮਝ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਦਭੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੀਰੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਚਾਰ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੀ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਵੇਸਪਾਸੀਅਨ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਬਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਵਿਚ ਵੱਧਦਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਵਾਕ "ਉਹ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਦਰਿੰਦਾ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਵਿਨਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਉਹ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ": ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ "ਜੇ ਹੈ ਜੇ ਹੈਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ" (1:4; ਵੇਖੋ 1:8; 4:8)। ਈਫਰਦ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਇਤ 8 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ "ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲਈ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ"²⁴ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਖਾਸ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ: ਆਇਤ 8 ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ — ਪਰ ਆਖਿਰਕਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜਿੱਤ ਨੂੰ *ਪਹੁੰਚੇਗਾ*।

ਆਇਤ 9. ਆਇਤ 8 ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਵਰਗਦੂਤ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਧਿਆਇ 17 ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 13 ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 13:3, 12, 14)। ਫਿਰ ਉਹ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ ਦਿੱਤਾ **ਸਮਝਦਾਰ ਬੁੱਧ ਦਾ ਮੌਕਾ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੈ।** NIV ਵਿਚ ਹੈ "ਇੱਥੇ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਮਨ ਦੀ ਲੋੜ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ।” 13:18 ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਸੀ। ਵਾਕ ਵਿਚ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਕੇਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਿਰਫ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਮਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। “ਦਿਮਾਗ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਮਨ ਧਾਰਨਾ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ) ਤਾਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।”²⁵

ਸਵਰਗਦੂਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਬੁੱਧ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਏਹ ਸੱਤ ਸਿਰ [ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ] ਸੱਤ ਟਿਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤੀਵੀਂ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿਚ, ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਲਾਕ ਅਤੇ ਚਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ, ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: “ਸੱਤ ਸਿਰ ਸੱਤ ਪਹਾੜ ਹਨ।” ਆਇਤ 5 ਵਿਚ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ, ਇਸਤਰੀ ਰੋਮ ਸੀ, ਜੋ “ਸੱਤਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ” (ਆਇਤ 5 ਦੇ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਆਇਤਾਂ 10, 11. ਜੇਕਰ ਸਵਰਗਦੂਤ ਉੱਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਥੋੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਰੋਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਸੀ। “ਪਰ,” ਜਿਵੇਂ ਮਾਊਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, “ਹੁਣ ਸਾਜਿਸ਼ ਗਹਿਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।”²⁶ ਰੁਕਣ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਸੱਤਾਂ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ:

ਅਤੇ ਓਹ ਸੱਤ ਰਾਜੇ ਵੀ ਹਨ। ਪੰਜ ਤਾਂ ਡਿੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜੇ ਆਇਆ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈਗਾ ਸੇ ਆਪ ਭੀ ਅੱਠਵਾਂ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪਰਕਾਸ਼ਿਕ ਭੁਲੇਖੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੈਨਰੀ ਐਲਫਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਰੀ (ਰੋਮ ਸ਼ਹਿਰ) ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ, ਸਿਰ ਉਹ ਪਹਾੜ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਉਹ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਪਰ ਦਰਿੰਦੇ (ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ, ਉਹ ਰਾਜੇ ਸਨ।²⁷

ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ 10ਵੀਂ ਆਇਤ ਨੂੰ “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਰਕਯੋਗ ਆਇਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ?”²⁸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਇਤ 11 ਵਿਚਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਸੇ ਆਪ ਭੀ ਅੱਠਵਾਂ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਵੇਂ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕੋ ਸਿਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ “ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ,” ਰਾਬਰਟਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਵਾਕ “ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਉਹ ਸੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।’”²⁹ ਵਿਲਕੈਕ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਦਾ ਅਰਥ “ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਹੈ।”³⁰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ, ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ

ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। “ਅੱਠਵਾਂ” ਸਿਰ ਕੋਣ ਅਤੇ ਕੀ ਹੈ ਇਹ ਹੁਣ ਵੀ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਆਇਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਸੱਤਾਂ (ਜਾਂ ਅੱਠਾਂ) ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ — ਪੰਜ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਹੈ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀ — ਇਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਕੋਣ ਬਾਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੋਣ ਜਲਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦਾ ਏਕੀਕਰਣ ਸੀ (13:2 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ), ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਲਈ ਜੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ। ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ:

ਪੰਜ ਤਾਂ ਡਿੱਗ ਪਏ:

1. ਮਿਸਰ (ਜਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਬਾਬੁਲ)
2. ਅੱਸੂਰ
3. ਬਾਬੁਲ
4. ਮਾਦਾ-ਫਾਰਸ
5. ਯੂਨਾਨ

ਇੱਕ ਹੈ:

6. ਰੋਮ

ਦੂਜਾ ਅਜੇ ਆਇਆ ਨਹੀਂ:

7. ਕੋਨਸਟੈਨਟਾਇਨ ਨੇ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ “ਮਸੀਹੀ” ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ (?)

ਅੱਠਵਾਂ:

8. ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਸੀਹ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ (?)

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ “ਆਉਣ ਵਾਲੇ” ਰਾਜ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅੱਠਵਾਂ ਹੈ “ਅਤੇ ਖੁਦ ਸੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।” ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (ਸੱਤਵਾਂ), ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ (ਪ੍ਰੀਮਿਲੈਨਿਅਲਿਸਟਸ) “ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਹੋਇਆ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ” (ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ) ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ — ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਈਬਲ ਸਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ “ਰਾਜੇ” (ਆਇਤ 10) ਇੱਕ ਆਮ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਸੀ (1 ਪਤਰਸ 2:17)। ਅਫਸੋਸ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੱਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਰਾਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਇਤਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ)। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕਿਹੜੇ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਸੂਚੀ

ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਚ ਕਈ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ:

ਪੰਜ ਤਾਂ ਡਿੱਗ ਪਏ:

1. ਔਗੁਸਤੁਸ (ਓਕਟੋਵਿਯੁਸ) (27 ਈ.ਪੂ. – ਈਸਵੀ 14)
2. ਤਿਬੇਰਿਯੁਸ (ਈਸਵੀ 14-37)
3. ਗਾਯੁਸ ਕਾਲੀਗੁਲਾ (ਈਸਵੀ 37-41)
4. ਕਲੌਦਿਯੁਸ (ਈਸਵੀ 41-54)
5. ਨੀਰੋ (ਈਸਵੀ 54-68)

ਇੱਕ ਹੈ:

6. ਵੇਸਪਾਸਿਯਨ (ਈਸਵੀ 69-79)

ਦੂਜਾ ਅਜੇ ਆਇਆ ਨਹੀਂ:

7. ਟਾਈਟਸ (ਈਸਵੀ 79-81)

ਅੱਠਵਾਂ:

8. ਡੋਮੀਸ਼ਿਯਨ (ਈਸਵੀ 81-96)

ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਕੜੇ ਬਿੰਦੂ ਹਨ। ਲਿਖਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੱਤਵੇਂ ਨੇ ਸਿਰਫ **ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਰਹਿਣਾ** ਸੀ ਅਤੇ ਟਾਈਟਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਹੀ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਸੀ ਜਦਕਿ "ਸੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ" ਵੀ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਡੋਮੀਸ਼ਿਯਨ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸਮਰਾਟ ਸੀ।

ਇਸ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਇਹ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਮਰਾਟ ਔਗੁਸਤੁਸ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੁਲਿਯੁਸ ਸੀਜ਼ਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਰਾਟ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਕਿ ਜੁਲਿਯੁਸ ਸੀਜ਼ਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਮਰਾਟ ਸੀ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਾਲਬਾ, ਅੰਬੋ ਅਤੇ ਵਿਟੇਲਿਯੁਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣਦੇਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਈਸਵੀ 68-69 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਮਰਾਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਹੜਪਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਢੋਂਗੀ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਸਪਾਸਿਯਨ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉਸ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਡੋਮੀਸ਼ਿਯਨ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ (ਵੇਖੋ *ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਸਲੇ, ਮਿਤੀ*)। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵੇਸਪਾਸਿਯਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸਤਾਉ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਪਾਤਮੁਸ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਜਲਾਵਤਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਪਾਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (1:9; 2:13)।

ਕੁਝ ਲੇਖਕ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਵੇਸਪਾਸਿਯਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡੋਮੀਸ਼ਿਯਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੇਖ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੇਸਪਾਸਿਯਨ ਛੇਵੇਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਆਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਉਂਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਕੋਈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟਾਂ ਵਜੋਂ ਗਿਣਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੇ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਔਖਿਆਈਆਂ ਆਉਣਗੀਆਂ ਹੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ।”³¹

ਸੱਤ/ਅੱਠ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਿਆਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੱਤ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਜਤਨ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਦਸ ਸਿੰਙਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੁਬਿਧਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਸਮਾਧਾਨ ਦਾ ਸੁਝਾਉ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਇਤਾਂ 12, 13. ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਤ ਉਸ ਦੇ ਦਸ ਸਿੰਙਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਙ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੇ ਦਸ ਸਿੰਙ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਰਿੰਦੇ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਦੂਤ ਨੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਇਸ ਸਰੀਰਕ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ:

ਓਹ ਦਸ ਸਿੰਙ ਜਿਹੜੇ ਤੋਂ ਵੇਖੋ ਓਹ ਦਸ ਰਾਜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਖਤਿਆਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਮੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਏਹ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਇਖਤਿਆਰ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਇਤ 12 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦਾਨੀਏਲ 7:7, 20, 24 ਦੇ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬੀਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਵੇਖੇ ਜਾਣਗੇ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਸ ਰਾਜੇ ਉਹ “ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਾਜੇ” ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਤ 2 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਨੇ ਲੁਭਾ ਲਿਆ ਸੀ – ਇਹ ਉਹ ਛੋਟੇ ਸ਼ਾਸਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਇਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਮ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਆਇਤ 2 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇਹ ਰੋਮ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਖੜੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਆਇਤ 17)। ਰੈਬਰਟਸ ਨੇ ਉਸ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ “ਜਿਹੜੀ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਸਤਾਉ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਈ ਸੀ।”³²

ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ “ਨੀਰੇ ਦੇ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਥਾ” ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਸ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਥੀ ਰਾਜਪਾਲ (ਖੇਤਰੀ ਸ਼ਾਸਕ) ਆਖਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਲਿਖਤ ਆਖਦੀ ਹੈ

ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਬੇਨਾਮੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਖਤਿਆਰ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਗੇ। ਪਰ ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਵੇਖਣਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਕ ਦਸ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖੇ ਗਏ ਸੱਤ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਤਿੰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈਸਵੀ 68-69 ਵਿੱਚ ਰਾਜ “ਹੜੱਪਿਆ” ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਭਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਇਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਮਿਲੇਨਅਲਿਸਟ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ “ਦਸ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮਹਾਸੰਘ” ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕੌਮਨ ਮਾਰਕਿਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਦਸ” ਅੰਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮਾਊਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਦਸ ਅੰਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਸ ਰਾਜਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਏ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਦਸ ਯੂਰਪੀ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।”³³

ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ, “ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ‘ਸੱਤ’ ਅੰਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ?” ਆਖਿਰਕਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਭਕੁਝ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੰਕ “ਸੱਤ” ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਿਆਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਸੰਦੇਸ਼ ਆਇਤ 8 ਵਿਚਲੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ: ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਰ ਹੈ ਸਨ ਪਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਹਨ (ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਵਾਂ ਸਿਰ)। ਪਰ ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦੇ (ਮਸ਼ਹੂਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ) ਦਾ ਵਜੂਦ ਕਦੇ ਰਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਾ ਵਜੂਦ ਸੀ (ਛੇਵਾਂ ਸਿਰ) ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਜੂਦ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ (ਸੱਤਵਾਂ ਅਤੇ ਅੱਠਵਾਂ ਸਿਰ) ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਦੀਪਕ ਵਿਨਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾ ਘੱਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜੇਕਰ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜੇ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਨ ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦਿੜ੍ਹ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਜਾਂ ਕਿਹੜੇ ਸਨ। ਰਾਜੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਮੌਰਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਉੱਤਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਈਏ।”³⁴ ਮਾਊਸ ਨੇ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦਰਸਾਈ: “ਸ਼ਾਇਦ ਸੱਤ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਕ ਸੱਤ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਇਤਹਾਸਕ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।”³⁵ ਮੌਰਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੂਤ “ਐਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਖਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ [ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ] ਕੋਈ ਵੀ ਦਿੜ੍ਹ ਪਛਾਣ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਉਸ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਿਰਕਾਰ ਸਾਰੀ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਅੰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”³⁶

ਆਇਤ 14. ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਬੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਜਿੱਤ ਹੈ: ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੀਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿੱਤਾਂਗੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਇਤ 17:14 ਹੈ: **ਏਹ [ਰਾਜੇ] ਲੇਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਲੇਲਾ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹ ਪਾਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਓਹ ਭੀ ਜਿਹੜੇ ਸੱਦੇ ਹੋਏ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਾਤਬਰ ਹਨ।** ਜਿਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਫ਼ਤਹ ਪਾਵੇਗਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ *víkḥ* (ਨੀਕੋ) ਦਾ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ ਹੈ, ਜੋ "ਜਿੱਤ" ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਇਹ ਜਿੱਤ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ-ਮੋਟੀ ਫ਼ਤਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਸੀਹਤ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਿੱਤਰ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 12 ਨੇ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ ਅਧਿਆਇ 13 ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ, ਦੋ ਦਰਿੰਦਿਆਂ, ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਅਜਗਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 17 ਵਿੱਚ ਚਮਕਦਾਰ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਬਾਬੂਲ, ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਮ ਨਗਰ।

ਜਿਸ ਜੁੱਧ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ "ਜੁੱਧ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਵੇਖੋ 16:16), ਪਰ 17:14 ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 12:17 ਦਿਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਇਤ 14 ਵਿਚਲਾ ਜੁੱਧ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 12:17 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦ ਕ੍ਰੈੱਪ ਵਿੱਚ ਭੜਕਿਆ ਅਜਗਰ "ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ।" ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਜੁੱਧ ਹੈ, ਉਹ ਜੁੱਧ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰੇ ਕਿ 17:14 ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਜੁੱਧ ਲੇਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਨਗੇ, ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8:1; 9:5)।

ਜਦ ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ **ਲੇਲਾ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹ ਪਾਵੇਗਾ**, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 5 ਵਿੱਚ ਲੇਲੇ ਦੀ ਕਰਾਈ ਗਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ: "ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿੰਘਾਸਣ . . . ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਇੱਕ ਲੇਲੇ ਨੂੰ ਜੋ ਮਾਨੇ ਕੋਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਖਲੋਤਾ ਵੇਖਿਆ" (5:6; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅਜਗਰ, ਸ਼ਤਾਨ, ਦੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ: "ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਖਦੇ ਸੁਣੀ ਭਈ ਹੁਣ . . . ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ! ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਕਾਰਨ . . . ਉਹ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ" (12:10, 11; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਜਿੰਨਿਆਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜੁੜ ਜਾਣ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਆਖਿਰਕਾਰ ਜਿੱਤ "ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।" ਐੱਫ. ਡਬਲਿਉ. ਫਾਰਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

. . . ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਸੀਹਤ ਨੇ ਫ਼ਤਹ ਪਾਈ . . . ਖਾਲੀ ਕਬਰ ਨੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਯੂਨਾਨੀ ਮੰਦਰਾਂ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹ ਪਾਈ; ਸਰਮਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਲੀਬ ਨੇ ਦਾਖਰਸ ਦੇ ਪਿਆਲੇ . . .

ਦਾਅਵਤਖਾਨੇ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹ ਪਾਈ . . . ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਲੁਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ, ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਦਿਲਕਸ਼ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ . . . ਲੱਕੜ ਦੀ ਇੱਕ ਸਲੀਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਭੱਜ ਗਏ! ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਭਰਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਲੀਬ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੱਚੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਰਬਲਤਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਕੇ ਸਭਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆ।³⁷

ਜੇ ਕੁਝ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਆਇਤ 14 ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ: ਲੇਲਾ ਫ਼ਤਹ ਪਾਵੇਗਾ **ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੈ।** ਅਧਿਆਇ 19 ਵਿੱਚ ਜਦ ਯਿਸੂ ਫ਼ਤਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਕਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਸਤਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ: “ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ” (19:16)। ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ’ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 10:17; ਦਾਨੀਏਲ 2:47; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:15)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਈਸ਼ੁਰੀ ਰੂਪ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੀ ਫ਼ਤਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਓਹ ਭੀ ਜਿਹੜੇ ਸੱਦੇ ਹੋਏ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਾਤਬਰ ਹਨ।** ਫ਼ਤਹ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 12:11 ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਰਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ “**ਸੱਦੇ ਹੋਏ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਾਤਬਰ**” ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ “ਸੇਵਕ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਾਮ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਤਹ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।”³⁸

ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਤਹ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਵੇਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ **ਸੱਦੇ ਹੋਏ** ਹਾਂ। ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਖ ਕੇ ਸੱਦਿਆ, “ਮੇਰੇ ਮਗਰ ਆਓ” (ਮੱਤੀ 4:19; 8:22; 9:9; 19:21)। ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:14), ਪਰ ਚੁਣੌਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ: “ਤਦ ਯਿਸੂ ਨੇ . . . ਕਿਹਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਲੀਬ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੇ” (ਮੱਤੀ 16:24)। ਜਦ ਪੱਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ “ਸੱਦੇ ਹੋਏ” ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 1:6; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:24; ਯਹੂਦਾਹ 1), ਤਦ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਉੱਤਰ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ **ਚੁਣੇ ਹੋਏ** ਹਾਂ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:13; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:10; ਤੀਤੁਸ 1:1; 1 ਪਤਰਸ 1:1)। ਇਹ ਸ਼ਬਦ “ਸੱਦੇ ਹੋਏ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਕਿਉਂ ਜੇ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਪਰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਥੋੜੇ” (ਮੱਤੀ 22:14)। “ਚੁਣੇ ਹੋਏ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਅਰਥ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪ “ਚੁਣ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ” – ਪਰ ਇਸ ਅਧਾਰ ’ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ

ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:27), ਪਰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:12-17)।

ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ **ਮਾਤਬਰ** ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੱਦਾ ਅਤੇ ਚੁਣਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਤਬਰ ਰਹਿਣ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਲਾਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। “ਫੇਰ ਇੱਥੇ ਮੁਖਤਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਮਾਤਬਰ ਹੋਣ” (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:2; KJV; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 25:21, 23)। ਹਰੇਕ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:10 ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: “ਤੂੰ ਮਰਨ ਤੋੜੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹੁ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁਕਟ ਦਿਆਂਗਾ।”

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ (17:15-18)

¹⁵ਅਤੇ ਉਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵੇਖੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਜਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਉਹ ਉੱਮਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਇਣ ਅਤੇ ਕੋਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਖਿਆਂ ਹਨ। ¹⁶ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦਸ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੇਖੇ ਸਨ ਨਾਲੇ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ, ਏਹ ਓਸ ਕੰਜਰੀ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਅੰਗ ਨਾਲ ਸਾੜ ਸੁੱਟਣਗੇ। ¹⁷ਕਿਉਂ ਜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਭਈ ਓਸ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਮੱਤ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋ ਲੈਣ। ¹⁸ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਜੇ ਤੈਂ ਵੇਖੀ ਸੀ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਦਿਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 15. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੂਤ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵੇਖੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਜਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਉਹ ਉੱਮਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਇਣ ਅਤੇ ਕੋਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਖਿਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ . . . ਜਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਰੋਮ ਆਪਣੇ ਪਰਤਾਪ ਦੇ ਸਿਖਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਟਾਪੂਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਅੰਧ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਰਾਤ ਦਰਿਆ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ . . . ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਰੋਮ ਹੈ।³⁹

ਆਇਤ 16. ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦਸ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੇਖੇ ਸਨ ਨਾਲੇ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ, ਏਹ ਓਸ ਕੰਜਰੀ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਅੰਗ ਨਾਲ ਸਾੜ ਸੁੱਟਣਗੇ।

ਦਸ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਰਾਜੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਜਰੀ ਨੇ ਲੁਭਾਇਆ ਸੀ (17:2) ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (17:12, 13)। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਆਇਤ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਮ ਦੇ ਨਾਸ ਉੱਤੇ ਰੋਂਦਿਆਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

(18:9, 10)। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਜਿਸ ਨੂੰ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:10 “ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਦਾਸੀ” ਆਖਦਾ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜੇ ਅਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (17:3), ਜੋ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕੰਜਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 16 ਇੱਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਮੰਤ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਦਰਿੰਦਾ ਆਖਿਰਕਾਰ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਜਾਣਗੇ: “ਉਸ ਨਫਰਤ ਨਾਲ, ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੇ ਸਤਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਓਨੀ ਹੀ ਗੈਰਵਾਜਬ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਭਗਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਉਸ ਕੰਜਰੀ ਉੱਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਂਦੀ ਸੀ . . . ।”⁴⁰ **ਏਹ ਓਸ ਕੰਜਰੀ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਾੜ ਸੁੱਟਣਗੇ।** ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਗੱਲ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਨਹੂਮ 3:5)। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ, ਇਨਸਾਨੀ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 27:2; ਮੀਕਾਥ 3:3)। ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾੜ ਸੁੱਟਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਣਕ ਪਾਪਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 20:14; 21:9)। ਇਸ ਆਇਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 23:1-35 ਵਿਚਲੀ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਨ ਦੇ “ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਠਣ” ਦੇ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ 3:23-26)।

ਆਇਤ 16 ਵਿੱਚੋਂ ਨਫਰਤ ਝਲਕਦੀ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਦਰਿੰਦਾ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਵੀ ਸੰਤੋਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਪੂਰਣ ਵਿਨਾਸ ਤੋਂ ਅਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੋਖ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਣਕ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਗਰ ਦੇ ਵਿਨਾਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਉਸ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਬਸਤਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਧਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਭਸਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬੜਾ ਹੀ ਦਰਦਨਾਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਚਿਤਾਉਣੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਈਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡਾ ਵੀ ਉਹੀ ਹਸ਼ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 16 ਨਬੂਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮ ਨਗਰ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਧਨ ਖੋਹ ਲਏ ਜਾਣਗੇ, ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਸ਼ਬਦ ਅਧਿਆਇ 18 ਦੀ ਝਲਕ ਹਨ ਜੋ ਨਗਰ ਦੇ ਵਿਨਾਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਧਿਆਇ 17 ਦੀ ਆਇਤ 1 ਵਿੱਚ ਦੂਤ ਨੇ ਯੂਰੰਨਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ “ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ” ਦਿਖਾਵੇਗਾ। ਆਇਤ 16 ਨੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ: ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਰੋਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰੋਮ ਫਤਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਜੋੜਵੀਂ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਫਤਹ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਨਬੂਕਦਨੋਸਰ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚੌਥੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ, ਰੋਮ ਨੂੰ, ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ “ਕੁਝ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਸਨ ਤਿਵੇਂ ਰਾਜ ਕੁਝ ਤਕੜਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗਾ . . . ਜਿਵੇਂ ਲੋਹਾ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਰਲਦਾ ਨਹੀਂ ਤਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ” [ਦਾਨੀਏਲ 2:42, 43; ASV].⁴¹

ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਕੰਜਰੀ ਅਤੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜਨਿਸ਼ਠਾ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸੁਆਰਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਿਆਸੀ ਗਠਬੰਧਨ ਬੜੇ ਹੀ ਆਮ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀਆਂ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਥੀ ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਧੌਣਾਂ ਫੜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਆਇਤ 16 ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਨੀਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਰੋਮ ਨਗਰ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਾੜ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਖੁੰਖਾਰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 400 ਦੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਸਵੀਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਡਿਕਲਾਈਨ ਐਂਡ ਫਾਲ [ਆਫ ਦ ਰੋਮਨ ਐਂਪਾਇਰ] ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਠਕ ਉਸ ਸਮਗੱਚੀ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਜੇ ਸੰਤ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਰਵਾਇਤ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।”⁴² ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰੋਮ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਖੁੰਖਾਰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਮ ਅੰਦਰੋਂ ਢਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਿੱਤਰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ।

ਹਰੇਕ ਪਾਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਬੀਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਇਤ 16 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਬੁਰਿਆਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਦਾਊਦ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਬੁਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਕੁੜ੍ਹ . . . ਓਹ ਤਾਂ ਘਾਹ ਵਾਂਝੁ ਛੇਤੀ ਕੁਮਲਾ ਜਾਣਗੇ” (ਜ਼ਬੂਰ 37:1, 2)। ਜਦ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਬੁਰਿਆਈ ਅਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ।

ਆਇਤ 17. ਇਹ ਆਇਤ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰੇਰਕ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਦੂਤ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਭਈ ਓਸ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਮੱਤ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋ ਲੈਣ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬਚਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਜਾਂ ਨਬੂਵਤ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚਲੇ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਚਨ” ਤੋਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਸ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ “ਇੱਕੋ ਮੱਤ” ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਇਖਤਿਆਰ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ” ਦਿੱਤੇ ਸਨ (17:13)। ਹੁਣ, ਆਇਤ 17 ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਓਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਓਸ ਦੇ ਵਚਨ ਪੂਰੇ ਹੋਣ। “ਮਜਬੂਰੀ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ,”⁴³ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਉਸ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ

ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ।

ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਅਦਭੁਤ ਹੈ। ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਮਸੀਹਤ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਇਤ 17 ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ ਪੈ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਣ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਬਾਈਬਲ ਅਜਿਹੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 10:5-7)। ਹੇਲੀ ਨੇ ਆਖਿਆ,

ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕਿਵੇਂ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ”; ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿ ਜੁੱਧ ਵੀ ਛੇੜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਿਦਾਉਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਿਦਯਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਨਿਆਈਆਂ 7:22), ਸ਼ਾਊਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫਲਿਸਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ (1 ਸਮੂਏਲ 14:20)। ਜਦ ਅੰਮੋਨੀ ਅਤੇ ਮੋਆਬੀ ਸਈਰ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਯਰੂਦਾਹ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵੀ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਰਾਜਾ ਯਹੋਸ਼ਾਫਾਟ ਨੂੰ ਫ਼ਤਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (2 ਇਤਹਾਸ 20:23)¹⁴⁴

ਨਬੀ ਦਾਨੀਏਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ “ਅੱਤ ਮਹਾਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ” (ਦਾਨੀਏਲ 4:17)। ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਇਤ 17 ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 18. ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਜੋ ਤੈਂ ਵੇਖੀ ਸੀ ਉਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਦਿਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਆਇਤ 5 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਲੁਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੁਰਿਆਈ (ਅਧਿਆਇ 17)

ਅਧਿਆਇ 17 ਦੀਆਂ ਔਖਿਆਈਆਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ 17 ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਏ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਠਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: 1. ਬੁਰਿਆਈ ਦਿਲਖਿੱਚਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਨਾਸ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 2. ਬੁਰਿਆਈ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਛਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3. ਬੁਰਿਆਈ ਅਕਸਰ ਅਜਿੱਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ:

1. *ਬੁਰਿਆਈ ਦਿਲਖਿੱਚਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਨਾਸ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।* ਭੁਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

ਫਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਾਪ ਸੁਖਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਦਿਲਖਿੱਚਵੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਹਨ। 17:6 ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਅਚਰਜ” (NASB) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 13:3 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਮਗਰ “ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ” ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਰਸੂਲ ਅੱਯਾਸ ਬਾਬੁਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ “ਡਾਢਾ ਅਚਰਜ” ਹੋਇਆ ਸੀ (17:6; NLT), ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵੀ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਆਖਦੀ ਹੈ, “ਚੋਰੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਮਿੱਠਾ, ਅਤੇ ਲੁਕਮੀ ਰੋਟੀ ਸੁਆਦਲੀ ਹੈ!” (ਕਹਾਉਤਾਂ 9:17), ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੋਂ “ਭੱਜ” (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:22) ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਸੂਫ਼ ਭੱਜਿਆ ਸੀ (ਉਤਪਤ 39:12)। ਭੁਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਡੁੱਖਿਆਈ ਵਿੱਚ, ਚਮਕ-ਦਮਕ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

2. *ਬੁਰਿਆਈ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਛਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।* ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਆਖਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਕੰਜਰੀ ਰੋਮ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਉਹ ਉਸ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਕੀ ਹੈ। ਕੰਜਰੀ ਉਹ ਸੁਖ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ “ਉਹ ਦੇ ਪੈਰ ਮੌਤ ਦੇ ਰਾਹ ਲਹਿ ਪੈਂਦੇ ਹਨ” (ਕਹਾਉਤਾਂ 5:5)। ਪਰਖਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਦਿਖਾਵੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਭਲਿਆਈ ਵਿੱਚ, ਅਸਥਾਈ ਅਤੇ ਚਿਰਸਥਾਈ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਵੇਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਲਖਿੱਚਵੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਹਨ।

3. *ਬੁਰਿਆਈ ਅਕਸਰ ਅਜਿੱਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।* ਇਹ ਤੀਜਾ ਪਾਠ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਕ ਵੱਲ ਵਾਪਿਸ ਆਓ: “ਆ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਓਸ ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਖਾਵਾਂ” (ਆਇਤ 1)। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਕੰਜਰੀ ਅਤੇ ਦਰਿੰਦੇ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਉਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਇ 17 ਦੀ ਹਰੇਕ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀਏ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਇੱਕ ਗੱਲ ਲਈ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਅੱਜ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸ਼ਣ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਪਾਪ ਦੇ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ” ਤਾਂ ਬਸ “ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਲਈ” ਹੀ ਹਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:25) ਅਤੇ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਮੌਤ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 6:23)। ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸੰਤਾਨ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕੀਤੀ,

ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਮੇਰ ਨਾ ਰੱਖੋ, ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਮੇਰ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਭੇ ਰੁਝ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਅਤੇ ਨੇਤਰਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਭਮਾਨ ਸੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਹੈ। ਅਤੇ *ਸੰਸਾਰ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਬੀਤਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ* ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਦਾ ਤੀਕ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:15-17; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਕੰਜਰੀ ਬਨਾਮ ਲਾੜੀ (ਅਧਿਆਇ 17)

ਅਧਿਆਇ 17 ਦੀ ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਧਿਆਇ 19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਲਾੜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: ਕੰਜਰੀ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਪਟੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਲਾੜੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੰਜਰੀ ਲਾਲਸਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ; ਲਾੜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਕੰਜਰੀ ਇੱਕ ਸੈਦੇ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਲਾੜੀ ਸਮਰਪਣ ਸਦਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੰਜਰੀ ਆਤਮ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ; ਲਾੜੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ (ਯਿਸੂ) ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ: ਕੰਜਰੀ ਨਾਲ ਲਾਡ ਲੜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਿਲਕੁਲ ਭਿੰਨ ਨਗਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ “ਨਵੀਂ ਬਾਬੁਲ” ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ “ਨਵੀਂ ਯਰੂਸਲਮ” (21:2)। ਲਾੜੀ ਕਲੀਸਿਆ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲੀਸਿਆ ਵਿਚਲੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਦੀ (19:17-19 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਕੰਜਰੀ ਅਤੇ ਲਾੜੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, ਪਦਵੀ, ਅਤੇ ਨਿਯਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਭਿੰਨ ਹਨ।

ਬਾਬੁਲ ਵੱਲੋਂ ਫੁਸਲਾਇਆ ਜਾਣਾ (17:1-6)

ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 17:1-6 ਵਿਚਲੇ ਪਾਠ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: “ਵੱਡੀ ਬਾਬੁਲ ਢਹਿ ਪਈ!”; “ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਅਵਤਾਰ”; ਜਾਂ “ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਨਕਾਬ”। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, “ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਾਸ”। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਥੋੜੇ ਭੜਕੀਲੇ ਸਿਰਲੇਖ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ: “ਗਲਤ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਭਾਲ”।

ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ (17:1-6)

ਵੱਡੀ ਕੰਜਰੀ ਦੇ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ: (1) ਪਾਪ ਦੇ ਸੁਖਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਨਾ ਜਾਣੇ; ਉਹ ਲੁਭਾਉਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (2) ਪਾਪ ਦੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਉ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਾ ਨਾ ਕਰੇ; ਇਹ ਅਪਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। (3) ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਕਰੇ; ਇਹ ਨਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। (4) ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਯਿਸੂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਰੱਖੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਦਾ ਅਸਰ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਨਾ ਪਵੇ। ਪੌਲੁਸ ਸਰੀਰ ਦੀ ਨਿਰਬਲਤਾਈ ਬਾਰੇ ਸਚੇਤ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 7:14, 15)। ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ – ਭਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ – ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪ ਦੇਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰੇ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:27)। ਜੇਕਰ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਨਾਸ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ!

ਮੱਧ ਯੁਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਕਰਣ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ “ਸੁੰਦਰ ਕੁਆਰੀ” ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਲੁਭਾਉਣੀ ਮੁਸਕਾਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਸੁੰਦਰ ਕੁਆਰੀ” ਨੂੰ ਚੁੰਮੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੌ ਲੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਛੁਰੀਆਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵਿੰਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।⁴⁵ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਾਬੁਲ ਆਪਣੇ ਵਰਜਿਤ ਸੁਖਾਂ

ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਚਿਹਰਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੁਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ ਸੁੱਟਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:23)। ਜਦ ਉਹ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਭੱਜ ਜਾਓ! (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:18; 10:14; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:11; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:22.)

ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ (17:5)

ਹਾਲ ਫਿਲਹਾਲ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ – ਨਾਟਕਾਂ, ਪੁਸਤਕਾਂ, ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਰਾਹੀਂ – ਕਈ ਜਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸੂਰਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸੀ: ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਇੱਕ ਪਾਪ ਹੈ – ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਾਪ ਜਿਹੜਾ ਤੇਬਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਜਰੀ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੋਰ ਅਵੱਗਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਕਹਾਉਤਾਂ 5:3-5; 23:27, 28; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 5:7, 9; ਰੋਸ਼ੇਆ 3:3; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:15, 16)। ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ (ਹਰਾਮਕਾਰੀ) ਦੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਪਾਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 5:19)। ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਦੇ ਪਾਪ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਾਪ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜਾਨ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੇਸਵਾ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਤੇਬਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲ ਮੁੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਦਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9-11; ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:31; ਯਾਕੂਬ 2:25)।

ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ (17:14-17)

ਅਸੀਂ ਫ਼ਤਹ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਫ਼ਤਹ ਬਾਰੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਲਈ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਖੀ 17:14-17 ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦੀ ਹੈ: (1) ਕਿਉਂਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਹੂ ਵਹਾਇਆ; (2) ਕਿਉਂਕਿ ਆਖਿਰਕਾਰ, ਪਾਪ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ; (3) ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ; (4) ਕਿਉਂਕਿ ਯਿਸੂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਅਚੱਲ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਜਵਾਂ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ: (5) ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਆਖਰੀ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲ ਕੇਵਲ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ “ਸੱਦੇ ਹੋਏ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਾਤਬਰ” ਹਨ।

ਲੇਲੇ ਦੀ ਫ਼ਤਹ (17:14)

“ਲੇਲੇ ਰਾਹੀਂ ਫ਼ਤਹ” ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ 'ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਆਇਤ 14 ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਧਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ “ਸੱਦੇ ਹੋਏ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਾਤਬਰ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ “ਸੱਦੇ ਹੋਏ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਾਤਬਰ” ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜ (17:14)

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 17:14 ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੇਤੂ ਲੇਲੇ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ “ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ” ਹੈ। ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਨੇਪੋਲਿਅਨ ਨੇ ਆਖਿਆ,

ਤੁਸੀਂ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ, ਜੁਲਿਅਸ ਸੀਜ਼ਰ, ਸ਼ਾਰਲੇਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਤਾਕਤ ਨਾਲ। ਪਰ ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਮਰਨ ਤੱਕ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ . . . ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਫੰਜ਼ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਕੋਈ ਝੰਡਾ ਜਾਂ ਤੋਪਾਂ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਰਹੱਸਮਈ ਤਾਕਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਮਸੀਹਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ – ਲੋਕ ਰਹੱਸਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਦਿਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਇਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕੀੜਿਆਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਹੋਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਨੇਪੋਲਿਅਨ ਮਹਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਯਤੀ ਬਾਰੇ ਇਹੋ ਆਖਿਆ। ਪਰ ਮਸੀਹ ਵੱਲ ਵੇਖੋ, ਹਰੇਕ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵੇਖੋ, ਬਾਕੀ ਸਭਨਾਂ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਤਾਹ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸੀ।¹⁶

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਵਿਲੀਅਮ ਬਰਕਲੇ, *ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਆਫ ਜੌਨ*, ਜਿਲਦ 2, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਨ, ਦ ਡੇਲੀ ਸਟਡੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈਸ, 1976), 134. ²ਰੋਮਰ ਹੇਲੀ, *ਪਰਕਾਸ਼: ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1979), 349. ³ਹੇਨਰੀ ਬੀ. ਸਵੀਟ, *ਦਿ ਅਪੋਕਲਿਪਸ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੌਨ*, ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਨ (ਲੰਡਨ: ਮੈਕਮਿਲਨ ਕੰਪਨੀ, 1909; ਪੁਨਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1954) 220. ⁴ਐਡਵਰਡ ਏ. ਮੈਕਡਾਵਲ, *ਦ ਮੀਨਿੰਗ ਐਂਡ ਮੈਸੇਜ ਆਫ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼* (ਨੈਸਵਿਲ: ਬ੍ਰੈਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1951), 169. ⁵ਜੇ. ਡਬਲਿਊ. ਰੈਬਰਟਸ, *ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਟੂ ਜੌਨ* (ਦਿ ਅਪੋਕਲਿਪਸ), ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾਦਕ ਐਵਰੈੱਟ ਫਰਗੁਸਨ (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1974), 136. ⁶ਮੇਰਿਲ ਸੀ. ਟੇਨੀ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼*, ਪ੍ਰੋਕਲੇਮਿੰਗ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1963), 92. ⁷ਰੈਬਰਟ ਐਚ. ਮਾਊਸ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਸੰਪਾਦਕ ਐਫ. ਐਫ. ਬ੍ਰੂਸ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1977), 273. ⁸ਜੇਮਸ ਐਮ. ਏਫ੍ਰਿਡ, *ਪਰਕਾਸ਼ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* (ਨੈਸਵਿਲ: ਅਬਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1989), 103. ⁹ਸਵੀਟ, 220. ¹⁰ਹੇਲੀ, 350.

¹¹ਬ੍ਰੂਸ ਐਮ. ਮੈਟਜਗਰ, *ਬ੍ਰਿੰਗਿੰਗ ਦ ਕੋਡ: ਅੰਡਰਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼* (ਨੈਸਵਿਲ: ਅਬਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1993), 85. ¹²ਫ੍ਰੈਂਕ ਪੈਕ, *ਪਰਕਾਸ਼*, ਭਾਗ 2 (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਆਰ. ਬੀ. ਸਵੀਟ ਕੰਪਨੀ, 1965), 16.

¹³ਕਲੈਰੇਂਸ ਈ. ਮੈਕਾਰਟਨੇ, *ਮੈਕਾਰਟਨੇਜ਼ ਇਲਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨਸ* (ਨੈਸਵਿਲ: ਅਬਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1965), 413-14.

¹⁴ਮਾਈਕਲ ਵਿਲਕੋਕ, *ਦ ਮੈਸੇਜ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼: ਆਈ ਸਾ ਹੈਵਨ ਓਪਨਡ*, ਦ ਬਾਈਬਲ ਸਪੀਕਸ ਟੂਡੇ, ਸੰਪਾਦਕ ਜੌਨ ਆਰ. ਡਬਲਿਊ. ਸਟੇਟ (ਡਾਉਨਰਸ ਗਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਏ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1975), 159. ¹⁵ਇਹ ਵਾਕ ਡੈਨਿਅਲ ਰੱਸਲ, *ਪ੍ਰੀਚਿੰਗ ਦਿ ਅਪੋਕਲਿਪਸ* (ਨਿਊ ਯੋਰਕ: ਅਬਿੰਗਟਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1935), 197 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

¹⁶ਟੋਕੀਟਸ *ਐਨਾਲਸ* 15.44. ਕੋਰਨੇਲਿਯਸ ਟੋਕੀਟਸ (ਈਸਵੀ 56-115) ਇੱਕ ਰੋਮੀ ਸੈਨੇਟਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਰੋਮੀ ਇਤਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨਕਾਲ ਡੋਮੀਸ਼ਿਯਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ। ¹⁷ਮਾਊਸ, 310.

ਵੇਖੋ ਜੁਵਿਨਲ ਸੈਟਾਯਰਸ 6.114-32. ¹⁸ਬਰਕਲੇ, 145, ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੁਸਿਯਸ ਐਨਾਯਸ ਸੇਨੇਕਾ (4 ਈ.ਪੂ.-ਈਸਵੀ 65) ਯੂਨਾਨੀ ਸਤੋਇਕੀ ਰਵਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਦਰਸ਼ਨਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੀ। ਨੀਰੋ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ¹⁹ਮਾਊਸ, 307. (ਜ਼ੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.) ²⁰ਆਖਰੀ ਚਾਰ ਵਾਕ ਹੇਲੀ 343 ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

²¹ਸਵੀਟ, 217. ²²ਹੇਲੀ, 350. ²³ਜੀ. ਬੀ. ਕੋਅਰਡ, *ਏ ਕਮੈਂਟ੍ਰੀ ਆਨ ਦ ਪਰਕਾਸ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੌਨ ਦ ਡਿਵਾਈਨ*, ਹਾਰਪਰਜ਼ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟ੍ਰੀਜ਼, ਸੰਪਾਦਕ ਹੈਨਰੀ ਚੈਡਵਿਕ (ਲੰਡਨ: ਐਡਮ ਐਂਡ ਚਾਰਲਸ ਬਲੈਕ, 1966), 168. ²⁴ਏਫ਼ਿਡ, 103. ²⁵ਹੇਲੀ, 350. ²⁶ਮਾਊਸ, 314. ²⁷ਹੇਨਰੀ ਐਲਫੋਰਡ, *ਐਲਫੋਰਡਸ ਗ੍ਰੀਕ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ: ਐਨ ਐਕਸੋਜਿਟਿਕਲ ਐਂਡ ਕ੍ਰਿਟਿਕਲ ਕਮੈਂਟ੍ਰੀ*, ਜਿਲਦ 4 (ਲੰਡਨ: ਰਿਵਿੰਗਟਨਸ, 1868; ਪੁਨਰ ਪਰਕਾਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਗਾਰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1976), 710. ²⁸ਜੌਰਜ ਐਲਡਨ ਲੈਡ, *ਏ ਕਮੈਂਟ੍ਰੀ ਆਨ ਦ ਪਰਕਾਸ ਆਫ ਜੌਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1972)*, 228. ²⁹ਰੋਬਰਟਸ, 141. ³⁰ਵਿਲਕੋਕ, 164.

³¹ਮਾਊਸ, 315. ³²ਰੋਬਰਟਸ, 143. ³³ਮਾਊਸ, 317. ³⁴ਲਿਓਨ ਮੌਰਿਸ, *ਪਰਕਾਸ, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਨ, ਦ ਟਿੰਡਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟ੍ਰੀਜ਼, ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਓਨ ਮੌਰਿਸ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1987)*, 204. ³⁵ਮਾਊਸ, 315. ³⁶ਮੌਰਿਸ, 205. ³⁷ਐੱਫ. ਡਬਲਿਊ. ਫਾਰਰ, *ਹਿਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਵਿਟਨੇਸ ਟੂ ਕ੍ਰਾਈਸਟ*, ਜਿਮ ਮੈਕਗੀਗਨ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ*, ਲੁਕਿੰਗ ਇਨਟੂ ਦ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਲੱਬੋਕ, ਟੈਕਸਸ: ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਬਲਿਕਲ ਰਿਸੋਰਸਜ਼, 1976), 27-28 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ³⁸ਮੌਰਿਸ, 206. ³⁹ਰੋ ਸਮਰਸ, *ਵਰਦੀ ਇਜ਼ ਦ ਲੈਬ (ਨੈਸਵਿਲ: ਬ੍ਰੈਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1951)*. ⁴⁰ਮਾਰਟਿਨ ਐੱਚ. ਫ੍ਰੈਂਜਮੈਨ, *ਦ ਪਰਕਾਸ ਟੂ ਜੌਨ (ਸੇਂਟ ਲੂਈਸ: ਕੋਨਕੋਰਡੀਆ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1976)*, 119.

⁴¹ਹੇਲੀ, 355. ⁴²ਸਵੀਟ, 225. ⁴³ਫਿਲਿਪ ਈ. ਹਿਯੂਸ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ: ਏ ਕਮੈਂਟ੍ਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1990)*, 188. ⁴⁴ਹੇਲੀ, 356. ⁴⁵ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਡੇਵਿਡ ਐੱਫ. ਬਰਜਸ, ਸੰਕਲਿਤ, *ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਰਮਨ ਇਲਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨਸ (ਸੇਂਟ ਲੂਈਸ: ਕੋਨਕੋਰਡੀਆ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1988)*, 186 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ⁴⁶ਬਰਜਸ, 36, ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।